

DOI: 10.4467/2391-890XPAH.24.011.21073

Łukasz Trznadel
Archiwum Uniwersytetu Wrocławskiego
mgr, l.trznadel@interia.pl
ORCID iD: 0000-0002-0107-1789

Francja w zainteresowaniu Ludowego Wojska Polskiego w 1969 r. na przykładzie teczki z Dowództwa Warszawskiego Okręgu Wojskowego

Po zakończeniu II wojny światowej narastała nieufność i wrogość pomiędzy niedawnymi sojusznikami koalicji antyhitlerowskiej. W 1949 r. sformowano NATO, a sześć lat później w odpowiedzi na przyjęcie Republiki Federalnej Niemiec do tego paktu utworzono Układ Warszawski. Europa została podzielona na dwa wrogie obozy, a Polska znalazła się w radzieckiej strefie wpływów. W razie przekształcenia się „zimnej wojny” w otwarty konflikt Ludowe Wojsko Polskie (LWP) wraz z pozostałymi armiami sojuszniczymi miało ruszyć na zachód. Wizja udziału polskich żołnierzy w wojnie atomowej przez lata rozbudzała wyobraźnię. Po 1989 r. temat był podejmowany przez dziennikarzy i naukowców¹. Ważnym wydarzeniem dla badaczy było powołanie w 2005 r. przez ówczesnego ministra obrony narodowej Radosława Sikorskiego zespołu do przeglądu wojskowych materiałów archiwalnych². W wyniku tych działań 881 jednostek aktowych odtajniono i przekazano do Instytutu Pamięci Narodowej (IPN)³. Wśród nich znalazły się wojskowe mapy ćwiczebne obrazujące plany wykorzystania LWP w wal-

¹ P. Piotrowski, *Koncepcje Frontu Polskiego w okresie powojennym*, „Poglądy i Doświadczenia” 2000, nr 117, s. 111–122; tenże, *Front Polski – próba wyjaśnienia zagadnienia*, „Wrocławskie Studia z Historii Najnowszej” 1998, t. 6, s. 221–233.

² Decyzja nr 386/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 29 listopada 2005 r. w sprawie powołania Zespołu do Spraw Przeglądu Materiałów Archiwalnych.

³ PW, 90 proc. jawności. Sikorski odtajnia Układ Warszawski, „Gazeta.pl” z 4 stycznia 2006, <https://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/7,114873,3095694.html> (dostęp: 6 marca 2024 r.).

ce z państwami NATO. Zyskały one spore zainteresowanie medialne, ponieważ były na nich zaznaczone miejsca uderzeń atomowych⁴.

Świetnym przykładem wykorzystania tych źródeł jest wydana w 2022 r. przez IPN publikacja dr. Jarosława Pałki *Polskie wojska operacyjne w Układzie Warszawskim*. Jest to istotna pozycja do poznania roli Polski i jej armii w militarnym bloku radzieckim. Ukazano tam koncepcje użycia Wojska Polskiego w razie wojny z NATO. Groźba konfliktu zbrojnego zrodziła potrzebę zbadania terenów przyszłych walk. Dlatego w polskiej armii rozpoczęto studia teatrów działań wojennych. To zagadnienie doczekało się w ostatnich latach ciekawych artykułów autorstwa dr. Jacka Jędrysiaka⁵. Większość badaczy opisujących plany operacyjne LWP sięga po materiały wytworzone przez Sztab Generalny Wojska Polskiego oraz inne centralne instytucje MON. Jest to zrozumiałe, ponieważ dają one pełniejszy obraz zagadnienia. Celem niniejszej pracy jest zwrócenie uwagi na potencjał badawczy dokumentacji wytworzonej przez jednostki i instytucje niższego rzędu: okręgów wojskowych i poszczególnych jednostek wojskowych.

Autor w czasie pracy w Archiwum Wojskowym w Oleśnicy natrafił na ciekawe opracowanie dot. planowanych działań operacyjnych w północnych Niemczech i na Półwyspie Jutlandzkim. Dokumenty znajdują się w zespole archiwalnym 8. Pułku Zmechanizowanego z Hrubieszowa. Teczka pochodzi z 1964 r. i nosi niepozorny tytuł „Sprawy wyszkoleniowe. Zestawienia, protokoły, sprawozdania, wykazy sprzętu trwałego, zapotrzebowania na środki mater., komunikaty”⁶. Jest tam kilkunastostronicowy konspekt zatytułowany „Ocena operacyjna warunków prowadzenia działań bojowych na kierunku jutlandzkim”. Został on stworzony przez Oddział Operacyjny Sztabu Warszawskiego Okręgu Wojskowego (WOW) i na początku lipca 1964 r. dowódca 3. Dywizji Zmechanizowanej ppłk dypl. Leszek Kozłowski przesłał go do podległych jednostek wojskowych. Oprócz wymienionego wcześniej pułku były to: 7. Pułk Zmechanizowany w Lublinie, 45. Pułk Zmechanizowany w Siedlcach oraz 30. Pułk Czołgów Średnich we Włodawie. W piśmie przewodnim płk Kozłowski poinstruował, że materiały mają być wykorzystane

⁴ D. Scally, *Polish opposition says release of nuclear attack plan just a gimmick*, „The Irish Times” z 28 listopada 2005, <https://www.irishtimes.com/news/polish-opposition-says-release-of-nuclear-attack-plan-just-a-gimmick-1.522080> (dostęp: 6 marca 2024 r.).

⁵ J. Jędrysiak, *Początki i założenia studiów operacyjnych Zachodniego Teatru Działań Wojennych w Siłach Zbrojnych PRL*, „Pamięć i Sprawiedliwość” 2019, nr 34, s. 426–455; tenże, *Materiały dotyczące konsultacji na temat prowadzenia studiów operacyjnych Zachodniego Teatru Działań Wojennych z wybranymi armiami państw Układu Warszawskiego w latach 1970–1976*, „Przegląd Historyczno-Wojskowy” 2022, nr 282, s. 245–298.

⁶ Archiwum Wojskowe w Oleśnicy (dalej: AWO), 8 Ośrodek Materiałowo-Techniczny – Hrubieszów, sygn. 1271-2682/10/118.

w szkoleniu sztabów jednostek⁷. Tutaj należy wyjaśnić, że większość jednostek WOW w odróżnieniu od Śląskiego Okręgu Wojskowego (ŚOW) i Pomorskiego Okręgu Wojskowego (POW) była skadowana i nie miała stałej pełnej obsady personalnej. Również wyposażenie w sprzęt było uboższe. Powodowało to różnice w szkoleniu i pracy sztabów w porównaniu do pozostałych dwóch okręgów⁸.

Dodatkowo niektóre zachowane dokumenty pozwalają spojrzeć na przyszły konflikt z perspektywy lokalnej społeczności. Kielecki Pułk Obrony Terytorialnej w 1973 r. trenował akcję ratowniczą po zrzuconiu bomby atomowej na Kielce. W dokumentach wskazano rejony największych zniszczeń oraz miejsca ewakuacji ludności. Na potrzeby ćwiczeń dowódczo-sztabowych założono, że oprócz Kielc jeszcze Skarżysko-Kamienna oraz lotnisko w Radomiu będą celami uderzeń jądrowych NATO. Szydłowiec i Pionki miały być porażone ładunkami z gazem sarin, a stacje kolejowe w Radomiu i Włoszczowej miały zostać zbombardowane napalmem⁹.

W tym artykule zostanie omówiona zawartość teczki „Sprawy Teatru Działań Wojennych. Mapa sieci komunikacyjnej francusko-nadmorskiego kierunku operacyjnego”¹⁰. Akta zostały wytworzone w 1969 r. przez Dowództwo WOW i obecnie są przechowywane w Archiwum Wojskowym w Oleśnicy. Część poruszanych w dokumentach zagadnień wykracza poza informacje w opisie teczki. Należy przypomnieć, że wielu badaczy zwraca uwagę na nieadekwatność tytułatury akt wytworzonych przez LWP do zawartości samej teczki¹¹. Podobnie jest w tym wypadku. Teczka ma 174 karty. Opis sieci komunikacyjnej północnego wybrzeża Francji liczy sobie 8 kart. Pojawia się pytanie, co jest na pozostałych 166 kartach. Wiele miejsca zajmują dokumenty dot. studiów operacyjnych WOW (m.in. wykaz wykorzystanych środków finansowych, kopie zarządzeń wyższych przełożonych, korespondencja). Jest tam ponadto opracowanie dot. systemu szkolnictwa wojskowego i problemów kadrowych armii francuskiej. W innym miejscu znalazł się dokument analizujący walki Izraela z państwami arabskimi oraz doświadczenie armii amerykańskiej w Wietnamie. W ostatnim wypadku oprócz odnotowania masowego użycia śmigłowców przez Amerykanów analitycy z LWP alarmowali o użyciu „samolotów bezpilotowych”¹².

⁷ Tamże, k. 96.

⁸ P. Piotrowski, *Front...*, s. 229.

⁹ Ł. Trznadel, *Atomowy atak na Kielce*, „Mówią Wieki” 2022, nr 11, s. 66–67.

¹⁰ AWO, Dowództwo Warszawskiego Okręgu Wojskowego – Warszawa, sygn. 1065-2062/10/173.

¹¹ J. Jędrusiak, *Początki...*, s. 428, 430; T. Karpiński, *Procesy akto- i archiwotwórcze w sądownictwie wojskowym w latach 1945–2010 na przykładzie sądów poznańskich*, rozprawa doktorska, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (2013), s. 19.

¹² AWO, Dowództwo..., k. 18.

Relacje polsko-francuskie

Zgodnie z planem operacyjnym Frontu Nadmorskiego z 1965 r. zakładano, że LWP będzie działać na dwóch kierunkach. Sformowana na bazie POW 1. Armia miała zająć Półwysep Jutlandzki wraz z wyspami duńskimi. Przewidywano, że 2. Armia (stworzona z jednostek ŚOW) przez terytorium Republiki Federalnej Niemiec zajmie Belgię i Holandię. Postępować za nimi miała 4. Armia sformowana z WOW¹³. W planach operacyjnych Frontu Nadmorskiego z lat 1965 oraz 1970 założono, że polskie oddziały przekroczą granicę Francji, kierując się na Calais¹⁴.

Ta gotowość do ataku na Francję może dziwić, kiedy ma się w pamięci panujące wówczas dobre relacje na linii Paryż–Warszawa. Dochodziło do kontaktów wojskowych obu krajów. Przykładem takiej współpracy była wizyta francuskich lotników z Wojskowej Akademii Lotniczej w Salon-de-Provence w Technicznej Oficerskiej Szkole Lotniczej w Oleśnicy i późniejsza rewizyta polskich podchorążych w maju 1967 r. we Francji¹⁵. We wrześniu 1967 r. w czasie pobytu w Polsce gen. Charles de Gaulle był entuzjastycznie przyjęty przez społeczeństwo. Ówczesne władze ceniły sobie jego poparcie dla polskiej granicy na Odrze i Nysie Łużyckiej¹⁶. Francuski przywódca dobitnie wyraził to, odwiedzając Zabrze: „Niech żyje Zabrze! Najbardziej śląskie miasto ze śląskich miast, czyli najbardziej polskie ze wszystkich polskich miast!”¹⁷. Słowa te wzbudziły konsternację w RFN i gwałtowny sprzeciw w zachodnioniemieckich mediach¹⁸. Należy dodać, że jeszcze dziesięć lat wcześniej gen. de Gaulle był bardzo krytycznie oceniany przez polskich komunistów. Z niepokojem patrzono na jego pojednawcze gesty wobec Niemców i współpracę z USA. W 1951 r. w głównej gazecie Wojska Polskiego znalazł się artykuł o nim pod znamienym tytułem: *Generał de Gaulle – amerykański Bonaparte IV Republiki*¹⁹. Tekstowi towarzyszyła karykatura przedstawiająca generała kroczącego po dywanie w butach z ostrogami i swastyką na plecach. Warto dodać, że druga połowa lat sześćdziesiątych to także czas intensywnych kontaktów francusko-radzieckich. Było to widoczne na polu

¹³ J. Pałka, *Polskie wojska operacyjne w Układzie Warszawskim*, Warszawa 2022, s. 107–108.

¹⁴ Tamże, s. 112.

¹⁵ AWO, Centrum Szkolenia Inżynieryjno-Lotniczego – Oleśnica, sygn. 2006-8051/19/70, k. 108.

¹⁶ H. Kollat, *Odra–Nysa w rozmowach de Gaulle–Kiesinger*, „Gazeta Robotnicza” z 21 lipca 1967, s. 1–2.

¹⁷ *Prezydent Francji w podróży po Polsce*, „Trybuna Ludu” z 10 września 1967, s. 3.

¹⁸ *Zabrze w 1968. Wizyta w Zabrzu Charles’a de Gaulle’a*, <https://www.youtube.com/watch?v=C64fXP4zKuc>. (dostęp: 29 lutego 2024 r.).

¹⁹ J. Sołtys, *Generał de Gaulle – amerykański Bonaparte IV Republiki*, „Żołnierz Wolności” z 30 sierpnia 1951, s. 4.

współpracy gospodarczej. Eksport Francji do ZSRR pomiędzy rokiem 1965 i 1969 niemal się potroił²⁰. Warto wspomnieć o pewnym zabawnym wydarzeniu, do jakiego wówczas doszło. Francuski potentat z branży motoryzacyjnej Renault sprzedał urządzenia do modernizacji zakładów samochodowych w Moskwie. W ramach umowy jako część zapłaty Francuzi otrzymali 1500 samochodów znanej radzieckiej marki Moskwicz²¹.

Francusko-nadmorski kierunek operacyjny

Zatwierdzony przez szefa Sztabu Generalnego gen. dyw. Bolesława Choćę plan studiów operacyjnych teatrów działań wojennych na rok 1969 przewidywał, że WOW opracuje francusko-nadmorski oraz zachodnio-francuski kierunki operacyjne²². Należy wyjaśnić, że obszar tego pierwszego rozciągał się od północnego wybrzeża Francji do linii miast Paryż-Le Mans–Nantes. Natomiast drugi graniczył od północy z francusko-nadmorskim kierunkiem operacyjnym i zajmował teren do linii miast Vichy–Tuluza. Na południe od niego leżał liońsko-marsylski kierunek operacyjny. Zadaniem okręgu i podległych mu instytucji było opracowanie „zbiorczych danych wyjściowych o siłach i środkach rodzajów wojsk i służb, warunkach politycznych, ekonomicznych, fizyczno-geograficznych oraz obiektach i urządzeniach operacyjnego przygotowania terenu”²³. Jeśli chodzi o pozostałe okręgi wojskowe, to jutlandzki kierunek operacyjny wraz z wyspami duńskimi oraz południowym obszarem Norwegii i Szwecji opracowywał POW. Północno-nadmorskim kierunkiem operacyjnym, obejmującym obszar północnych Niemiec, Holandii i Belgii, zajmował się ŚOW²⁴. Efektem prac planistów z WOW było „Vademecum Francusko-Nadmorskiego Kierunku Operacyjnego”, które stanowiło zbiór najważniejszych informacji nt. tego obszaru (ukształtowanie terenu, klimat, szlaki komunikacyjne, rozmieszczenie wojsk).

²⁰ Central Intelligence Agency (dalej: CIA), *Soviet-French Economic Cooperation*, Intelligence Memorandum, January 1, 1972, s. 6, <https://www.cia.gov/readingroom/document/cia-rdp-85t00875r001700030010-6> (dostęp: 4 marca 2024 r.).

²¹ Tamże, s. 10.

²² AWO, Dowództwo..., k. 101.

²³ Tamże, k. 60.

²⁴ Tamże, k. 100.

Mapy

Przy przeglądaniu teczki francusko-nadmorskiego kierunku operacyjnego zwracają uwagę trzy mapy. Pierwsza to w zasadzie oleat. Na przezroczystym papierze z zarysem granic Francji naniesiono przebieg dwóch kierunków operacyjnych: francusko-nadmorskiego oraz zachodnio-francuskiego. Dokument nosi tytuł: „Kierunki operacyjne do studiowania przez sztab WOW w 1969 r.”²⁵. Podano również skalę, która wynosi 1:2 000 000. Zaznaczono tam sześć miast i trzy rzeki przepływające przez Francję. Ciekawostkę stanowi fonetyczny zapis nazw geograficznych. Sekwana występuje pod nazwą Sen, a Loara to Lłar. Podobnie jest z naniesionymi miastami: Paryż to Pari, a Vichy to Wiszi. Oleat wykonał żołnierz w stopniu starszego szeregowego, natomiast nadzór merytoryczny nad jego pracą sprawował ppłk Ligęza²⁶.

Druga mapa (s. 272) przedstawia Europę podzieloną na trzy teatry działań wojennych: północno-zachodni, południowo-zachodni oraz zachodni. W skład tego ostatniego wchodziły kierunki strategiczne: północny, centralny oraz południowy. Z każdego z nich został wyszczególniony kierunek operacyjny (m.in. mazursko-pomorski, berlińsko-ruhrski, północno-nadmorski i północno-alpejski). Wielka Brytania stanowiła angielski kierunek operacyjny²⁷. Mapa jest niezwykle pomocna w poruszaniu się po dokumentach zgromadzonych w teczkę. Przez wzgląd na rozrysowanie poszczególnych teatrów działań wojennych i wchodzących w ich skład kierunków na pewno będzie chętnie wykorzystana przez osoby zainteresowane planowaniem operacyjnym LWP.

Ostatnia z omawianych map (s. 273) przedstawia terytorium Francji w skali 1:1 000 000. Została opracowana w 1957, a wydrukowana w 1959 r.²⁸ Występujące na niej nazwy geograficzne są podane w pisowni fonetycznej. O ile większe miasta jesteśmy w stanie zlokalizować na tradycyjnej mapie (np. Bordeaux to Bordo), o tyle odnalezienie miejscowości Szatija Sjur Lłar stanowi nie lada wyzwanie. Zapis tej nazwy w języku francuskim to Châtillon-sur-Loire. Na mapie oddano fragment południowego wybrzeża Wielkiej Brytanii. Również tam spolszczono nazwy angielskie. Kilka lat temu spore zainteresowanie mediów wzbudziła książka *The Red Atlas: How the Soviet Union Secretly Mapped the World*. Jej autorzy John Davies i Alexander J. Kent zamieścili tam fragment mapy Anglii, gdzie nazwy miejscowości zapisano fonetycznie. Londyn występował pod nazwą Landen, a Hastings jako Hejstynz²⁹. Należy pod-

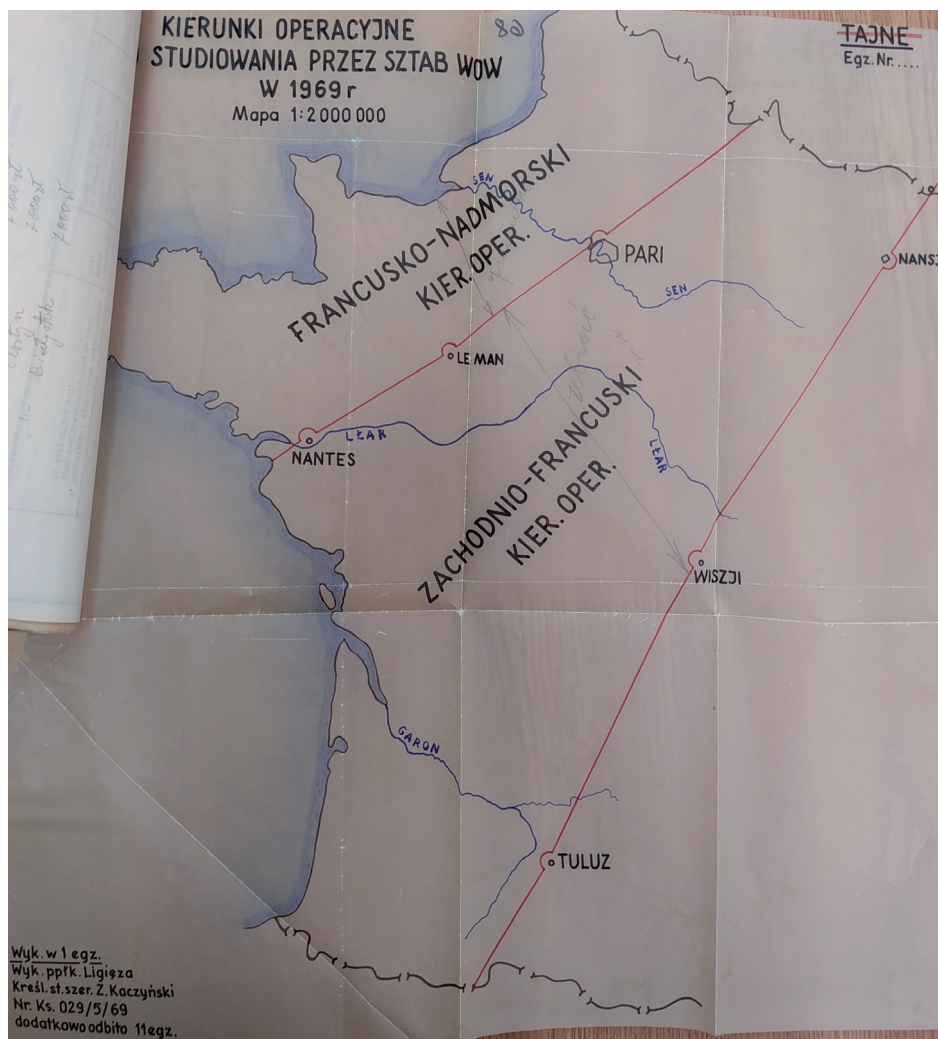
²⁵ Tamże, k. 68.

²⁶ Tamże.

²⁷ Tamże, k. 122.

²⁸ Tamże, bn.

²⁹ J. Davies, A.J. Kent, *The red atlas: How the Soviet Union secretly mapped the world*, Chicago-London 2017, s. 27.

Ilustr. 1. Oleat „Kierunki operacyjne do studiowania przez sztab WOW w 1969 r.”
AWO, Dowództwo Warszawskiego Okręgu Wojskowego - Warszawa, sygn. 1065-2062/10/173 k. 68

kreślić, że dokument z zasobu Archiwum Wojskowego w Oleśnicy stanowi niezwykle ciekawostkę kartograficzną. Dodatkowo na mapę naniesiono informacje dot. sieci komunikacyjnej północnego wybrzeża Francji. Podano wymiary mostów (długość, szerokość, nośność) i rodzaje dróg. Oznaczono ważniejszą infrastrukturę kolejową: lokomotywnie, elektrownie kolejowe, zakłady naprawy taboru kolejowego. Wskazano stacje rozrządowe wraz z ich możliwością przerobu wagonów na dobę. Autorami tej części mapy byli oficerowie z wydziału przygotowania sieci komunikacyjnej.

Ilustr. 2. „Mapa podziału Europejskiego Teatru Wojny w ramach studiów operacyjnych”
AWO, Dowództwo Warszawskiego Okręgu Wojskowego – Warszawa, sygn. 1065-2062/10/173 k. 122

Sieć komunikacyjna francusko-nadmorskiego kierunku operacyjnego

Do omówionej wyżej mapy (widocznej na ilustr. 3) dołączona jest część opisowa. W październiku 1969 r. szef Służby Komunikacji Wojskowej WOW ppłk mgr inż. Stanisław Kaftan przesłał do Oddziału I Sztabu WOW opracowanie „Opis sieci komunikacyjnej francusko-nadmorskiego kierunku operacyjnego”³⁰. Na początku omówiono sieć drogową. Zauważono, że Francja posiada gęstą sieć dróg, ale niewiele z nich biegnie równolegle do północnego wybrzeża. Pomimo że Francja posiada łącznie ok. 1000 km autostrad, to w wyniku ewentualnych działań wojennych ich infrastruktura (wiadukty, mosty) jest wrażliwa na uszkodzenia i może ulec zniszczeniu³¹. Jako za-

³⁰ AWO, Dowództwo..., k. 166–173.

³¹ Tamże, k. 167.

Ilustr. 3. „Mapa sieci komunikacyjnej francusko-nadmorskiego kierunku operacyjnego”
AWO, Dowództwo Warszawskiego Okręgu Wojskowego — Warszawa, sygn. 1065-2062/10/173 bn.

letę polscy wojskowi wskazali dużą liczbę lotnisk na obszarze tego kierunku operacyjnego, które wraz z nowoczesną infrastrukturą będzie można odpowiednio spożytkować. Ponadto stwierdzili, że rurociągi znajdujące się w północno-wschodniej Francji i na terenie Belgii przy sprzyjających warunkach operacyjno-strategicznych będzie można wykorzystać do przesyłu materiałów pędnych dla nacierających armii³².

Następnie w dokumencie omówiono sieć kolejową francusko-nadmorskiego kierunku operacyjnego. Wskazano przybliżoną ilość i rodzaj taboru kolejowego. Odnotowano, że w kolejach francuskich trwa przejście z trakcji parowej na elektryczną i spalinową. Przewidywano, że proces zakończy się do roku 1972. Co więcej: w wyniku elektryfikacji wprowadzono nowe typy lokomotyw, które mogły rozwinąć szybkość 150–220 km/godz.³³ Podobnie jak w wypadku dróg sieć kolejowa również odznacza się promienistym układem głównych szlaków od stolicy kraju. Wskazano, że francuskie koleje są jednymi z najnowocześniejszych na świecie. Jednak w opinii planistów z LWP duża liczba obiektów inżynierskich (tj. wiadukty, mosty, tunele) oraz zastosowanie zautomatyzowanych systemów kierowania ruchem czyniło ją niezwykle wrażliwą na działania wojenne³⁴.

W dalszej części przedstawiono charakterystykę przeszkód wodnych. Wskazano, że Sekwana na odcinku od Paryża do ujścia będzie trudna do forsowania. W okolicach stolicy jej szerokość wynosi ok. 260 m, a przy ujściu dochodzi nawet do kilometra. Kolejną rzeką, na którą opracowanie zwraca uwagę, jest Somma. Narzekano, że płynie szeroką, zabagnioną i torfiastą doliną, która bardzo utrudnia jej sforsowanie. Dodatkową przeszkodą wodną była rozbudowana sieć kanałów na północy Francji³⁵.

Szkolnictwo wojskowe i kłopot z naborem

Warte omówienia jest pismo szefa Oddziału Kadr WOW płk. Tadeusza Kru-py z 4 listopada 1969 r. skierowane do Oddziału I Sztabu WOW. Załączono do niego opracowanie dot. szkolenia wojskowego oficerów we francuskich siłach zbrojnych. Dokument składa się z dwóch części: „Szkolenie korpusu oficerskiego w siłach lądowych Francji”³⁶ oraz „Niektóre problemy kadrowe w siłach zbrojnych Francji”³⁷. W pierwszej z nich przedstawiono warunki, ja-

³² Tamże, k. 169.

³³ Tamże, k. 171.

³⁴ Tamże, k. 172.

³⁵ Tamże, k. 172–173.

³⁶ Tamże, k. 150–157, 161–165.

³⁷ Tamże, k. 158–160.

Ilustr. 4. „Mapa sieci komunikacyjnej francusko-nadmorskiego kierunku operacyjnego”. Fragment, gdzie zaznaczono miejscowości Calais (Kale), Dover (Douwe), Hastings (Hejstynz)

AWO, Dowództwo Warszawskiego Okręgu Wojskowego – Warszawa, sygn. 1065-2062/10/173 bn.

kie muszą spełnić kandydaci na przyszłych oficerów oraz opisano przebieg rekrutacji. Następnie wymieniono szkoły wojskowe i omówiono ich specyfikę. Wyróżniono Akademię Wojskową Saint-Cyr (École spéciale militaire de Saint-Cyr). Miała dawać najlepsze perspektywy w przyszłej karierze wojskowej. Podkreślono, że większość korpusu generalskiego wywodziła się z tej uczelni. Ta część pracy płk. Krupy ma trzy załączniki: „Schemat rekrutacji i szkolenia kandydatów na oficerów”, „System szkolnictwa wojskowego” oraz „Lokalizacja ośrodków szkoleniowych”. Warto zwrócić uwagę na ten ostatni dokument, ponieważ oprócz wykazu szkół wymieniono tam poligony wojskowe (np. odnotowano, że na poligonie zlokalizowanym na półwyspie Quiberon w Bretanii odbywa się ostre strzelanie z użyciem podczerwieni)³⁸.

Druga część analizy zatytułowana „Niektóre problemy kadrowe w siłach zbrojnych Francji” informuje o rosnącym braku zainteresowania zawodową służbą wojskową. Przyczynę tego zjawiska upatrywano w niskich zarobkach oficerów w porównaniu do pracy cywilnej. Wskazano na małą szansę rozwoju zawodowego (trudności z awansem). Dodatkowo służba wojskowa wiązała się z dużym ryzykiem i częstymi zmianami pobytu (niekiedy nawet

³⁸ Tamże, k. 161.

poza Europą). Wszystkie te warunki negatywnie oddziaływały na życie rodzinne oficerów. W dokumencie zauważono starzenie się kadry oficerskiej. Odnotowano duży niedobór podoficerów, szczególnie było to widoczne w wojskach lądowych. Co ciekawe, autor opracowania stwierdził: „Poziom inteligencji kandydatów do szkół oficerskich obniża się w sposób zastraszający”³⁹. W dalszej części analizy zwrócono uwagę na to, że prowadzenie wojen kolonialnych negatywnie wpłynęło na stan moralno-polityczny kadry zawodowej. Wskazano, że większość oficerów przejawia poglądy konserwatywne i nacjonalistyczne. Ponadto odnotowano: „Panuje pogląd, że większość kadry jest rozpolitykowana, skonspirowana i brak jej poczucia dyscypliny wojskowej”⁴⁰.

Polskie wnioski z wojny w Wietnamie i na Bliskim Wschodzie

Walki w Wietnamie żywo interesowały polskich wojskowych. Świadczy o tym m.in. Zarządzenie Ministra Obrony Narodowej Nr 9/Oper. z dnia 3 lutego 1967 r. w sprawie organizacji i prowadzenia studiów działań wojennych w Wietnamie. W przechowywanej w Oleśnicy teczce francusko-nadmorskiego kierunku operacyjnego znalazł się ciekawy dokument: „Analiza zasad działania przeciwnika i tendencji rozwijanych na ZTDW⁴¹ oraz wypływające z tego wnioski do szkolenia wojsk w WOW”⁴². Opracowanie zostało sporządzone przez szefa Oddziału IX WOW płk. dypl. Mieczysława Bronowickiego i przesłane do Oddziału I Sztabu WOW 26 lutego 1969 r. W pierwszej części dokumentu, posilkując się przykładem działań wojsk amerykańskich w Wietnamie oraz sił zbrojnych Izraela w wojnie z państwami arabskimi, omówiono zmiany w taktyce, jakie zaszły w siłach powietrznych krajów zachodnich. Wskazano na ważną rolę śmigłowców na polu walki i ich masowe zastosowanie w Wietnamie. Wskutek wykorzystania przez Demokratyczną Republikę Wietnamu sowieckich systemów przeciwlotniczych lotnictwo amerykańskie zostało zmuszone do działań na małych wysokościach (nieprzekraczających 500 m)⁴³. Utrudniało to wykrycie samolotów. W dokumencie odnotowano, że od początku 1967 r. w celu zabezpieczenia operacji bojowych w Wietnamie lotnictwo amerykańskie zaczęło stosować zakłócenia radiolokacyjne. Wskazywano, że stacjonujące tam samoloty bojowe mają zamontowane urządzenie ALO-14 służące do zakłóceń pokładowych celowników ra-

³⁹ Tamże, k. 158.

⁴⁰ Tamże, k. 159.

⁴¹ Zachodni Teatr Działań Wojennych.

⁴² AWO, Dowództwo..., k. 13.

⁴³ Tamże, k. 14.

diolokacyjnych sowieckich maszyn MIG-17 i MIG-21⁴⁴. Ponadto Amerykanie wykorzystywali do niszczenia stacji radiolokacyjnych naddźwiękowe pociski rakietowe AGM-45 Shrike⁴⁵.

Przy omawianiu konfliktu na Bliskim Wschodzie zwrócono uwagę, że w odróżnieniu od USA Izraelowi przyszło się zmierzyć z przeciwnikiem mającym przewagę liczebną w lotnictwie. Wymusiło to przyjęcie innej taktyki. Izraelskie siły powietrzne dokonały zaskakującego masowego ataku na bazy lotnicze państw arabskich. Co istotne, przed atakiem prowadzono systematyczne nękające loty patrolowe, które zmuszały siły obrony przeciwlotniczej Egiptu do intensywnej pracy i czujności. Efektem tego było osłabienie ich uwagi w dniu ataku. Dodatkowo wszystko to było wsparte świetnie przeprowadzonym rozpoznaniem sił przeciwnika. Skutkiem powyższych działań było zdobycie całkowitego panowania w powietrzu przez Izrael. Analiza polskich wojskowych wykazała, że amerykańskie doświadczenia z Wietnamu zostały wykorzystane przez Izrael na Bliskim Wschodzie. Wskazano m.in. na operowanie małych grup samolotów na niskim pułapie, wykonywanie za pomocą śmigłowców desantów taktycznych oraz masowe zastosowanie bomb napalmowych⁴⁶.

Druga część opracowania została poświęcona omówieniu działań wojsk lądowych. Zwrócono w niej uwagę na to, że Amerykanie w Wietnamie kładli duży nacisk na rozpoznanie. Jako główne środki do tego wskazano samoloty i śmigłowce. Co ciekawe, ten dokument z 1969 r. informuje o wykorzystaniu „samolotów bezpilotowych”⁴⁷. Dzisiaj mało kto pamięta o roli, jaką odegrały drony w konflikcie wietnamskim. Zaopatrzone w specjalną aparaturę robiły zdjęcia celom naziemnym, również w nocy dzięki wykorzystaniu podczerwieni⁴⁸. Stanowiły cenne narzędzie w walce radioelektronicznej, ponieważ były w stanie zakłócać pracę radarów przeciwnika. W lutym 1966 r. dron zaopatrzony we wrażliwe przyrządy nasłuchowe zarejestrował sygnał uruchamiający zapalnik w pocisku V-750 wystrzelonym z systemu przeciwlotniczego S-75 Dźwina. Była to misja samobójcza, ponieważ sygnał był na tyle słaby, że jego odbiór był możliwy w niewielkiej odległości od pocisku. Krótko po jego przechwyceniu i przekazaniu do samolotu zwiadowczego dron został zniszczony. Stanowiło to ogromny sukces Amerykanów, ponieważ późniejsze badania urządzenia pozwoliły stworzyć system ostrzegawczy, który zainstalowano na amerykańskich myśliwcach latających nad Wietnamem⁴⁹. Jeśli chodzi o zastosowanie ofensywne, to ograniczało się właściwie do bom-

⁴⁴ Tamże, k. 15.

⁴⁵ Tamże, k. 16.

⁴⁶ Tamże, k. 17.

⁴⁷ Tamże, k. 18.

⁴⁸ D. Axe, *Drone War Vietnam*, London 2021, s. 108.

⁴⁹ Tamże, s. 80-81.

bardowania Wietnamczyków ulotkami propagandowymi. Ten ładunek zyskał swoją nazwę w żargonie US Army – określano go mianem „bullshit bombs”⁵⁰. Po zakończeniu wojny w Wietnamie Amerykanie zamrozili program dronów. Przeszkodą w dalszych postępach były ograniczenia technologiczne. Nadto rozwój satelitów szpiegowskich sprawił, że zapewniały one lepsze rozpoznanie niż to, którego mogły dostarczyć drony⁵¹.

We wnioskach podsumowujących analizę doświadczeń z Wietnamu i Bliskiego Wschodu stwierdzono, że na współczesnym polu walki coraz większą rolę odgrywa lotnictwo. Podkreślono częstsze operowanie samolotów na małych wysokościach oraz stosowanie zakłóceń stacji radiolokacyjnych. W związku z tym zalecano wzmocnienie jednostek obrony powietrznej. Proponowano zintensyfikować organizację prowadzenia rozpoznania wzrokowego. Miała temu służyć budowa punktów obserwacyjnych na specjalnych wieżach czy dachach wysokich domów. W celu zwalczania nisko latających samolotów zalecano rozwijanie środków obrony przeciwlotniczej małego kalibru. Jednostki wojskowe miały kłaść większy nacisk na nasycenie bronią przeciwlotniczą oddziałów. Szkolenie żołnierzy powinno w większym stopniu uwzględnić zwalczanie lotnictwa wroga, również przy pomocy broni ręcznej i maszynowej. Ponadto wskazano na potrzebę ćwiczeń w warunkach ograniczonej widoczności i wykorzystanie do tego celu noktowizorów⁵².

Niestety Autorowi artykułu nie udało się ustalić, na bazie jakich materiałów powstała omówiona powyżej praca płk. Bronowickiego. Stąd trudno definitywnie stwierdzić, czy stanowi ona kompilację wcześniejszych wewnętrznych analiz MON, czy może powstała wyłącznie w oparciu o artykuły z prasy fachowej. Szef sztabu WOW gen. bryg. Michał Stryga w piśmie z września 1969 r. wspominał o wydawnictwie zawierającym materiały pomocnicze do studiów działań wojennych w Wietnamie. Wskazywał, że miały być spożytkowane w celach szkoleniowych przez sztaby jednostek okręgu⁵³.

Kolejną kwestią wymagającą wyjaśnienia jest powód, dla którego dołączono analizę walk w Wietnamie i na Bliskim Wschodzie do akt francusko-nadmorskiego kierunku operacyjnego. Jest to w zasadzie pytanie o przyczynę powstania całej teczki i jej przeznaczenie. Składa się ona z różnych dokumentów z zakresu studiów nad teatrami działań wojennych. Można odnieść wrażenie, że intencją osoby, która ją stworzyła, była chęć zachowania dokumentacji, która w przyszłości mogła być przydatna przy kolejnych opracowaniach teatru działań wojennych.

⁵⁰ D. Axe, *Inside Vietnam's Forgotten Drone War*, „The Daily Beast” z 27 września 2021, <https://www.thedailybeast.com/inside-vietnams-forgotten-drone-war> (dostęp: 5 marca 2024 r.).

⁵¹ Tenże, *Drone War Vietnam...*, s. 1.

⁵² AWO, *Dowództwo...*, k. 25.

⁵³ Tamże, k. 48.

Francuska obrona

Należy postawić pytanie, z jakim przeciwnikiem przyszłoby się zmierzyć wojskom, które po zajęciu Belgii zaatakowałyby Dunkierkę i Calais. Na obecnym postrzeganiu armii francuskiej ciąży wiele stereotypów i uprzedzeń. Dlatego trzeba przybliżyć to, jak w końcu lat sześćdziesiątych ubiegłego wieku wyglądały plany obronne Francji. W grudniu 1967 r. na łamach francuskiego czasopisma wojskowego „Revue Défense Nationale” zostały omówione przez gen. Charles’a Aillereta w artykule *Défense «dirigée» ou défense «tous azimuts»*. Określona została tam francuska doktryna obronna, której elementy aktualne są do dziś⁵⁴. Na wstępie należy wyjaśnić, że gen. Ailleret był w latach 1962–1968 szefem Sztabu Generalnego sił zbrojnych Francji. Nazywano go również „atomowym generałem”, ponieważ przez wiele lat był głównym orędownikiem posiadania przez Francję broni atomowej. Ukoronowaniem jego starań była budowa poligonu atomowego w Algierii i pierwsza detonacja bomby jądrowej 13 lutego 1960 r. W swoim artykule wskazywał, że obawa USA i ZSRR przed wojną atomową blokuje konflikt pomiędzy nimi. Oczywiście będą zdarzały się pomniejsze konflikty, gdzie oba mocarstwa będą ze sobą konkurować, ale globalny konflikt pomiędzy oboma krajami należy do nieokreślonej przyszłości. Dalej gen. Ailleret stwierdził, że szybko zmieniająca się sytuacja na świecie rodzi nowe zagrożenia, na które Francja musi być przygotowana. Wskazał, że rozwój technologii zmniejszył odległość między potencjalnymi adwersarzami. Do tego dochodzi jeszcze niszczycielska siła rażenia współczesnej broni. Sprawia to, że można dokonać nieznanego dotąd w dziejach błyskawicznego i niszczycielskiego ataku z odległych zakątków globu⁵⁵.

Na dodatek generał przestrzegał przed groźbą nadmiernego uzależnienia bezpieczeństwa od USA. Podał przykład Czechosłowacji z roku 1938, która przez nadmierną ufność w sojuszników straciła niepodległość⁵⁶. We wcześniejszych swoich wystąpieniach Ailleret skrytykował amerykańską strategię „elastycznego reagowania”, która nie ma w jego opinii zastosowania do Francji, ponieważ leży ona zbyt blisko potencjalnego agresora. Uważał, że wobec przewagi Układu Warszawskiego w broni konwencjonalnej należy od samego początku konfliktu użyć broni atomowej i dokonać nią masowych

⁵⁴ J. Pellistrandi, *Éditorial*, „Revue Défense Nationale” 2017, nr 10(805), s. 1, <https://www.cairn.info/revue-defense-nationale-2017-10-page-1.htm> (dostęp: 29 lutego 2024 r.).

⁵⁵ Ch. Ailleret, *Défense « dirigée » ou défense « tous azimuts »* (1967), „Revue Défense Nationale” 2017, nr 10(805), s. 39–46, <https://www.cairn.info/revue-defense-nationale-2017-10-page-39.htm> (dostęp: 29 lutego 2024 r.).

⁵⁶ Tamże.

uderzeń na siły zbrojne i obiekty strategiczne wroga⁵⁷. Należy też tu wspomnieć o innym czynniku, który sprawiał, że Francja była groźnym przeciwnikiem. Posiadała ona prężnie działający przemysł zbrojeniowy. W 1970 r. była trzecim eksporterem broni na świecie. Wyprzedzały ją tylko USA i ZSRR⁵⁸.

Przy przeglądaniu map i dokumentacji z ćwiczeń dowódczo-sztabowych LWP zdumiewa bijący z nich optymizm. Po zaatakowaniu przez NATO wojska Układu Warszawskiego stawiają skuteczny opór, a następnie przechodzą do kontrataku. Pomimo użycia przez państwa zachodnie broni atomowej i chemicznych środków bojowych udaje im się przeprowadzić z sukcesem desant na wyspy duńskie. Dalej przez zachodnie Niemcy zajmują Holandię i Belgię. Pojawia się wątpliwość, czy takie plany przetrwałyby konfrontację z rzeczywistością. Szczególnie razi w tych zamierzeniach zignorowanie niszczycielskich skutków użycia broni atomowej. Nie jest to wada wyłącznie polskich wojskowych. Mawia się, że generałowie przygotowują się do wojen, które już były. Słowa te opisują pewne zjawisko, które jest obecne w każdej armii świata. Dowódcom trudno wyjść poza schemat działań, jakiego nauczono ich w akademiach wojskowych i jaki utrwalali w późniejszych latach służby. Podobnymi wrażeniami podzielił się wspomniany wcześniej gen. Ailleret w swojej książce *Francuska przygoda atomowa* z 1968 r. Opisał tam, jak francuscy generałowie w ćwiczeniach dowódczo-sztabowych ograniczali skutki użycia broni atomowej. Kiedy w ich trakcie zwracał uwagę na skutki oddziaływania broni jądrowej i termojądrowej, wprawiał oficerów w zakłopotanie. Tę niechęć do urealnienia pola bitwy tłumaczył przekonaniem, że uderzenie atomowe spowodowałoby zniszczenie oraz obezwładnienie sił i środków w takim stopniu, że dalsze prowadzenie bitwy byłoby niemożliwe⁵⁹. Warto mieć to w pamięci, przeglądając różne zimnowojenne plany operacyjne.

Omówiona w tej pracyteczka z oleśnickiego archiwum pokazuje, że na wiele interesujących materiałów operacyjnych LWP można natrafić nie tylko w aktach centralnych instytucji MON. W części zespołów archiwalnych jednostek wojskowych zachowały się dokumenty, które ilustrują zmiany w postrzeganiu przyszłej wojny z NATO i rolę poszczególnych oddziałów LWP w tym starciu. Niektóre wnioski polskich wojskowych z analiz armii krajów kapitalistycznych zachowały aktualność pomimo upływu kilkudziesięciu lat. Ważnym elementem materiałów zaprezentowanych w artykule jest doku-

⁵⁷ *French Advocate Massive Reprisal if Soviet Attacks; General Asks Immediate Use of Strategic Atom Arms, Opposing U.S. Concept*, „The New York Times”, July 30, 1964, <https://www.ny-times.com/1964/07/30/archives/french-advocate-massive-reprisal-if-soviet-attacks-general-asks.html> (dostęp: 29 lutego 2024 r.).

⁵⁸ CIA, *The Constants in French Foreign Policy*, August 1, 1972, s. 21, <https://www.cia.gov/readingroom/document/cia-rdp85t00875r001100100079-9> (dostęp: 4 marca 2024 r.).

⁵⁹ Ch. Ailleret, *Francuska „przygoda” atomowa*, tłum. J. Zabiello, przedmowa H. Stęposz, Warszawa 1979, s. 172–175.

mentacja kartograficzna, szczególnie mapa Francji z nazwami geograficznymi w zapisie fonetycznym. Jak istotny jest to element, świadczy wspomniane we wstępie opracowanie dot. Danii z dokumentacji 8. Pułku Zmechanizowanego z Hrubieszowa. Wspomniane zastosowanie fonetycznego zapisu nazw w tych dokumentach niekiedy powoduje trudności z odnalezieniem konkretnych miejsc na tradycyjnej mapie. Niestety poważną przeszkodą w wykorzystaniu tych źródeł jest pojawiający się problem z nieprecyzyjną tytulaturą teczek. Dodatkowo odstrasza ogrom akt, które przy prowadzeniu kwerendy należałoby przejrzeć⁶⁰. Jednak, jak pokazał przykład teczki francusko-nadmorskiego kierunku operacyjnego, warto po nie sięgać.

Bibliografia

Źródła archiwalne

Archiwum Wojskowe w Oleśnicy

Centrum Szkolenia Inżynierjno-Lotniczego – Oleśnica, sygn. 2006-8051/19/70.

Dowództwo Warszawskiego Okręgu Wojskowego – Warszawa, sygn. 1065-2062/10/173.

8 Ośrodek Materiałowo-Techniczny – Hrubieszów, sygn. 1271-2682/10/118.

Źródła drukowane

Decyzja nr 386/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 29 listopada 2005 r. w sprawie powołania Zespołu do Spraw Przeglądu Materiałów Archiwalnych.

Opracowania

Ailleret Ch., *Défense « dirigée » ou défense « tous azimuts »*, „Revue Défense Nationale” 2017, nr 10(805), s. 39–46, <https://www.cairn.info/revue-defense-nationale-2017-10-page-39.htm> (dostęp: 4.3.2024).

Ailleret Ch., *Francuska „przygoda” atomowa*, tłum. J. Zabiełło, przedmowa H. Stęposz, Warszawa 1979.

Axe D., *Drone War Vietnam*, London 2021.

Axe D., *Inside Vietnam's Forgotten Drone War*, „The Daily Beast” August 13, 2021, <https://www.thedailybeast.com/inside-vietnams-forgotten-drone-war> (dostęp: 4.3.2024).

Central Intelligence Agency, *Soviet-French Economic Cooperation*, Intelligence Memorandum, January 1, 1972, s. 6, <https://www.cia.gov/readingroom/document/cia-rdp85t00875r001700030010-6> (dostęp: 4.3.2024).

Central Intelligence Agency, *The Constants in French Foreign Policy*, August 1, 1972, s. 21, <https://www.cia.gov/readingroom/document/cia-rdp85t00875r001100100079-9> (dostęp: 4.3.2024).

Davies J., Kent A.J., *The red atlas. How the Soviet Union secretly mapped the world*, Chicago-London 2017.

⁶⁰ Ł. Trznadel, *Działalność popularyzacyjna Archiwum Wojskowego w Oleśnicy w latach 2011–2015*, „Archiwa – Kancelarie – Zbiory” 2020, nr 11(13), 29 grudnia 2020, s. 16, <https://apcz.umk.pl/AKZ/article/view/AKZ.2020.001> (dostęp: 6 marca 2024 r.).

- French Advocate Massive Reprisal if Soviet Attacks; General Asks Immediate Use of Strategic Atom Arms, Opposing U.S. Concept*, „The New York Times”, July 30, 1964, <https://www.nytimes.com/1964/07/30/archives/french-advocate-massive-reprisal-if-soviet-attacks-general-asks.html> (dostęp: 3.3.2024).
- Jędrysiak J., *Materiały dotyczące konsultacji na temat prowadzenia studiów operacyjnych Zachodniego Teatru Działań Wojennych z wybranymi armiami państw Układu Warszawskiego w latach 1970–1976*, „Przegląd Historyczno-Wojskowy” 2022, nr 282, s. 245–298.
- Jędrysiak J., *Początki i założenia studiów operacyjnych Zachodniego Teatru Działań Wojennych w Siłach Zbrojnych PRL*, „Pamięć i Sprawiedliwość” 2019, nr 34, s. 426–455.
- Karpiński T., *Procesy akto- i archiwotwórcze w sądownictwie wojskowym w latach 1945–2010 na przykładzie sądów poznańskich*, rozprawa doktorska, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (2013), <http://hdl.handle.net/10593/8779> (dostęp: 4.3.2024).
- Kollat H., *Odra-Nysa w rozmowach de Gaulle–Kiesinger*, „Gazeta Robotnicza” z 21 lipca 1967, s. 1–2.
- Pałka J., *Polskie wojska operacyjne w Układzie Warszawskim*, Warszawa 2022.
- Pellistrandi J., *Éditorial*, „Revue Défense Nationale” 2017, nr 10(805), s. 1, <https://www.cairn.info/revue-defense-nationale-2017-10-page-1.htm> (dostęp: 29.2.2024).
- Piotrowski P., *Front Polski – próba wyjaśnienia zagadnienia*, „Wrocławskie Studia z Historii Najnowszej” 1998, t. 6, s. 221–233.
- Piotrowski P., *Koncepcje Frontu Polskiego w okresie powojennym*, „Poglądy i Doświadczenia” 2000, nr 117, s. 111–122.
- Prezydent Francji w podróży po Polsce*, „Trybuna Ludu” z 10 września 1967, s. 3.
- PW, 90 proc. jawności. Sikorski odtajnia Układ Warszawski, „Gazeta.pl” z 4 stycznia 2006, <https://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/7,114873,3095694.html> (dostęp: 6.3.2024).
- Scally D., *Polish opposition says release of nuclear attack plan just a gimmick*, „The Irish Times”, November 28, 2005, <https://www.irishtimes.com/news/polish-opposition-says-release-of-nuclear-attack-plan-just-a-gimmick-1.522080> (dostęp: 6.3.2024).
- Sołtys J., *Generał de Gaulle – amerykański Bonaparte IV Republiki*, „Żołnierz Wolności” z 30 sierpnia 1951.
- Trznadel Ł., *Atomowy atak na Kielce*, „Mówią Wieki” 2022, nr 11, s. 66–67.
- Trznadel Ł., *Działalność popularyzacyjna Archiwum Wojskowego w Oleśnicy w latach 2011–2015*, „Archiwa – Kancelarie – Zbiory” 2020, nr 11(13), s. 11–43, 29 grudnia 2020, <https://apcz.umk.pl/AKZ/article/view/AKZ.2020.001> (dostęp: 6.3.2024).
- Zabrze w 1968. Wizyta w Zabrzu Charles’a de Gaulle’a*, <https://www.youtube.com/watch?v=C64fXP4zKuc>. (dostęp: 29.2.2024).

Łukasz Trznadel

Francja w zainteresowaniu Ludowego Wojska Polskiego w 1969 r. na przykładzie teczki z Dowództwa Warszawskiego Okręgu Wojskowego

Streszczenie

Większość badaczy opisujących plany operacyjne LWP sięga po materiały wytworzone przez Sztab Generalny Wojska Polskiego oraz inne centralne instytucje MON. Autor za pomocą akt Dowództwa Warszawskiego Okręgu Wojskowego prezentuje potencjał badawczy dokumen-

tacji wytworzonej przez jednostki i instytucje niższego szczebla. Artykuł stanowi omówienie zawartości teczki z 1969 r. „Sprawy Teatru Działłań Wojennych. Mapa sieci komunikacyjnej francusko-nadmorskiego kierunku operacyjnego”. Jest tam stworzona przez planistów z LWP analiza sieci drogowej i kolejowej północnego wybrzeża Francji. Dołączono do niej mapę, na której poszczególne nazwy zapisano fonetycznie. Akta zawierają liczne dokumenty poruszające zagadnienia wykraczające poza informacje podane w tytule. Znalazło się tam omówienie francuskiego szkolnictwa wojskowego i trudności z pozyskaniem wartościowych kandydatów. Inny dokument przedstawia charakterystykę francuskiego korpusu oficerskiego i trapiące go problemy. W tezcze znalazło się opracowanie polskich wojskowych dot. lotnictwa USA oraz Izraela. Szczególnie ciekawa jest analiza działań wojsk amerykańskich w Wietnamie, gdzie uważano zastosowanie przez nie dronów.

Słowa kluczowe: Ludowe Wojsko Polskie, Francja, Siły Zbrojne Francji, Układ Warszawski, Teatr Działłań Wojennych, Warszawski Okręg Wojskowy

Łukasz Trznadel

France on the Radar of the Polish Army in 1969 as Exemplified by the File of the Command of the Warsaw Military District

Abstract

Most researchers describing operational plans of the Polish People's Army rely on materials produced by the General Staff of the Polish Army and other central institutions of the Ministry of National Defense. Using the files of the Command of the Warsaw Military District, the author depicts the research potential of documentation created by lower-ranking institutions and units. The article reviews the contents of the 1969 file titled "Issues of the military theater. Map of transport networks in the French coastal operational direction". The file contains an analysis of the road and train networks on the northern coast of France, created by planners of the Polish People's Army, as well as a map on which place names are written phonetically. The file also includes a number of documents discussing issues going beyond those referred to in the title, such as an overview of the French military education system and difficulties with procuring valuable candidates. Another document presents the characteristics of the French officer corps and the problems plaguing it. The file also includes a study prepared by the Polish military concerning American and Israeli air forces. The analysis of the activity of the American army in Vietnam is particularly noteworthy, as it recognizes the use of drones.

Keywords: Polish People's Army, France, French Armed Forces, Warsaw Pact, military theater, Warsaw Military District